

Z A P I S N I K
sa 45. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 22. juna 2020. godine

Sjednica je počela u 11 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali član/ice Odbora: Branka Tanasijević, Zvonko Vuković, Maja Bakrač, Sanja Pavičević, Nada Nenezić i dr Vera Bulatović.

Sjednici su prisustvovali: Siniša Bjeković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore; Daniela Gašparikova, stalna predstavnik Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP); Lia Magniguagno, menadžerka Programa za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori; Zvezdana Oluić, Unija poslodavaca Crne Gore; Maja Raičević, direktorica Centra za ženska prava; Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava; Ivana Ostojić, Ministarstvo rada i socijalnog staranja; Đovana Đokaj, Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava; Ana Krušić, Misija OEBS-a u Crnoj Gori i Maša Vučinić, UNDP.

Rad sjednice pratili/e su predstavnici/e medija.

Prije prelaska na rad, Odbor je usvojio zapisnik sa 44. sjednice Odbora.

Predsjednica Odbora je objavila da je dnevni red sjednice

Konsultativno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića, državnog sekretara u Ministarstvu unutrašnjih poslova Dragana Pejanovića i generalnog direktora Direktorata za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima u Ministarstvu ekonomije Radosava Babića, na temu „Rodni aspekti mjera preduzetih tokom pandemije virusa Kovid - 19“

U uvodnom obraćanju predsjednica Odbora Nada Drobnjak je saopštila da je konsultativno saslušanje organizovano u cilju sagledavanja uticaja mjera preduzetih tokom pandemije Kovid - 19 na žene i muškarce. Naglasila je da su žene imale važnu ulogu u prevazilaženju izazova koje smo imali kako na nivou države, tako i na nivou porodice. Nevidljivi ženski rad bio je od neprocjenjive koristi u rješavanju mnogih egzistencijalnih pitanja. Žene su pokazale da su u prvim redovima odbrane. Radile su u mnogim sektorima, prije svega, u zdravstvu i trgovini. Svojim doprinosom sačuvala su ne samo kućnu ekonomiju, već i ekonomiju cjelokupnog društva. Takođe, ukazala je na povećani stepen nasilja nad ženama i nasilja u porodici koji se u periodu pandemije javio kao rezultat poziva da se tokom trajanja pandemije ostane doma. Polazeći od navedenog, mišljenja je da je neophodno uraditi ozbiljnu analizu i temeljno istraživanje koje bi pokazalo sveobuhvatan uticaj mjera preduzetih tokom pandemije i posljedica na položaj žena u društvu.

Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja, informisao je Odbor da je tokom krizne situacije, kakva je pandemija virusa korona, nasilje nad ženama i nasilje u porodici povećano i da je Crna Gora prepoznala značaj multidisciplinarnog, multisektorskog i koordinisanog djelovanja svih institucija koje se bave zaštitom od nasilja nad ženama i nasilja u porodici, uz poštovanje prava, demokratije i osnovnih ljudskih prava. Kako bi država na što bolji način pomogla žrtvama nasilja u porodici, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je, na početku epidemije, u saradnji sa stalnim partnerom UNDP u Crnoj Gori, razvio Krizni akcioni plan djelovanja pružaoca specijalizovanih usluga za žrtve nasilja u skladu sa Istanbulsom konvencijom. Krizni akcioni plan predstavlja zajednički plan djelovanja državne uprave i nevladinih organizacija koje pružaju specijalizovane usluge podrške za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ovim planom bliže se definiše način funkcionisanja skloništa i povjerljivih lica, kao i pružanje podrške žrtvama nasilja u vrijeme mjera borbe protiv pandemije u uslovima sprovođenja mjera samoizolacije i ograničenog kretanja, u skladu sa Preporukama Nacionalnog koordinacionog tijela. Predviđeno je da se na nivou države u svakom gradu

obezbijedi adekvatan prostor s obzirom da žrtve najčešće nijesu mogle da budu smještene u skloništima koja postoje, te da se predvidi odvojeni prostor za žrtve koje mogu da borave u samoizolaciji nakon što dobiju odgovarajuće rješenje Nacionalnog koordinacionog tijela. Takođe je predviđen plan postupanja pružilaca savjetodavnih usluga. U cilju što bolje zaštite kako fizičkog, tako i psihičkog zdravlja žrtava, uključene su nevladine organizacije koje imaju iskustva u pružanju psiho-socijalne podrške, pravne podrške, savjetodavne podrške i terapije. Pored navedenog, date su Preporuke za primjenu Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici (koji je Vlada CG usvojila 2018. godine). U Protokol su inkorporirane preporuke koje su donijeli Nacionalno koordinaciono tijelo i operativni štabovi, a obuhvataju preporuke za držanje fizičke distance, za primjenu higijenskih i epidemioloških zaštitnih mjera. U svakoj fazi definisano je postupanje svih subjekata – centara za socijalni rad, policije, prihvata u skloništima, pružanje usluga u skloništima, postupanja pravosudnih institucija kada se desi prijava nasilja itd. Ministar Purišić je informisao Odbor da je u periodu trajanja epidemije za 27% povećan broj prijavi nasilja. U periodu od 1. januara do 21. juna prijavljeno je 1.446 slučajeva (27% više nego u uporednom periodu prethodne godine. Za cijelu prethodnu godinu bio je 2661 poziv prijavi nasilja na SOS telefonima). U periodu od 15. marta do 3. juna bilo je 786 poziva. Takođe, u centrima za socijalni rad povećan je broj prijavi nasilja. Takvih prijavi je bilo oko 200 u periodu pandemije, odnosno u periodu od 15. marta do 3. juna. Polazeći od navedenog, ministar je konstatovao da je cio sistem državne uprave u partnerstvu sa nevladinim sektorom pružaoca specijalnih usluga pružio podršku žrtvama nasilja i da su na taj način ispunili preporuke Komiteta država potpisnica Istanbulske konvencije. Preporuke su bile u tri pravca – da se obezbijedi onlajn savjetovanje žrtvama nasilja; da se obezbijedi onlajn prijava i da se omoguće dodatni kapaciteti za borbu protiv nasilja koji podrazumijevaju i dodatne tehničke, kadrovske i prostorne kapacitete; da se izdvoji žrtva nasilja od nasilnika i da boravi u tom prostoru u kriznim štabovima i skloništima sa svom podrškom, uključujući i savjetodavnu podršku.

Dragan Pejanović, državni sekretar u Ministarstvu unutrašnjih poslova, informisao je Odbor da su Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije i nevladine organizacije koje su članice Operativnog tima za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, Sigurna ženska kuća, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica, Centar za ženska prava i Centar za romske inicijative pokrenuli kampanju „BezbednoDoma“ kao dio nacionalne kampanje „OstaniDoma“, u cilju prevencije širenja koronavirusa u Crnoj Gori. U situaciji kada je ključna preventivna mjera u borbi protiv koronavirusa ostati kući i fizički se distancirati od drugih, ranjiva grupa su žrtve nasilja koje su u Crnoj Gori dominantno žene. Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije pozvali su žrtve nasilja da prijave nasilje, kao i do sada, bez straha i odlaganja, jer institucije su uz sve građane a posebno uz ranjive grupe kao što su žene žrtve nasilja. Policija je svakom prijavljenom slučaju pristupila sa posebnom pažnjom i po prijavama hitno reagovala. Takođe, Vlada Crne Gore i UNDP pokrenuli su SOS mobilnu platformu koja omogućava brzu dojavu o izloženosti nasilju. Mobilna aplikacija „Budi sigurna“ omogućava žrtvama nasilja da na samo jedan klik zatraže pomoć. Poruka sa brojem telefona i tačnom lokacijom stiže direktno Nacionalnoj SOS liniji za žrtve nasilja u porodici, čije aktivistkinje odmah kontaktiraju osobu koja je zatražila pomoć. Dragan Pejanović je, između ostalog, saopštio da su tokom marta izvršena 23 krivična djela iz člana 220 Krivičnog zakonika Crne Gore, koji se odnosi na nasilje u porodici i porodičnoj zajednici. Tokom aprila izvršeno je 27 krivičnih djela i ta krivična djela su učinjena nad 60 žrtava. U maju, uz postepeno ublažavanje epidemioloških mjera za suzbijanje epidemije, kao što je bila zabrana kretanja u određenim periodima, izvršena su 23 krivična djela iz člana 220 Krivičnog zakonika Crne Gore. Navedena krivična djela izvršena su nad 26 žrtava, od kojih 8 muškog i 18 ženskog pola.

Kada su u pitanju prekršaji, tokom marta izvršeno je 125 prekršaja, a tokom aprila 97. Žrtve ovih izvršenih prekršaja su bila 277 lica, od kojih 164 ženskog pola. Od ukupnog broja žrtava izvršenih prekršaja, 26 su bila maloljetna lica muškog pola i 22 lica ženskog pola, dok je 5 žrtava nasilja u periodu mart - april upućeno u skloništa za žrtve nasilja. Istakao je da su u maju uz postepeno ublažavanje epidemioloških mjera za

suzbijanje epidemije, kao što je bila zabrana kretanja u određenim periodima, izvršena 23 krivična djela iz člana 220 Krivičnog zakonika Crne Gore. Navedena krivična djela izvršena su nad 26 žrtava, od kojih 8 muškog i 18 ženskog pola.

Radosav Babić, generalni direktor Direktorata za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima u Ministarstvu ekonomije, izlaganje je fokusirao na dio koji se tiče ekonomskog osnaživanja žena i aktivnosti koje je Ministarstvo realizovalo u prethodnom periodu, kao i dio koji se odnosi na aktivnosti realizovane u okviru drugog paketa ekonomskih mjera u periodu trajanja pandemije. Informisao je Odbor da je Ministarstvo ekonomije nosilac Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u kojoj je jedan od strateških ciljeva promocija preduzetništva mladih, žena i socijalnog preduzetništva. Takođe, ove godine Vlada Crne Gore usvojila je Strategiju za cjeloživotno preduzetničko učenje, kroz koju će se osnažiti preduzetnički duh kod svih a posebno kod žena. Ministarstvo ekonomije kao koordinator izrade Strategije razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2015-2020. kontinuirano prati realizaciju sprovedenih mjera i aktivnosti u cilju podrške razvoja ženskog preduzetništva. Takođe, već nekoliko godina Ministarstvo implementira Program za unapređenje konkurentnosti privrede. Ove godine biće predložena posebna linija za mlade i žene u biznisu, a kroz svaku od programskih linija, gdje god je potojala mogućnost, dodatni bodovi prilikom ocjenjivanja dati su onim grupama za koje se smatralo da bi im se trebalo posvetiti veća pažnja. To su žene i mladi u biznisu, kao i socijalno ugrožene grupe. Sve ovo ide u prilog činjenici da broj žena vlasnica preduzeća u Crnoj Gori iz godine u godinu u kontinuitetu raste. Statistički podaci pokazuju da smo 2011. godine imali 3.021 ženu vlasnicu biznisa, dok je 2019. godine bilo 9.996 žena vlasnica biznisa, što je povećanje za preko 100%. Procentualno, broj žena vlasnica u odnosu na broj muškaraca vlasnika mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori, u 2011. godini, je iznosio 16,27%, dok je u 2019. godini taj procenat iznosio 21,81%. U vezi implementacije drugog paketa ekonomskih mjera, Radosav Babić je saopštio da je Vlada Crne Gore ponudila mogućnost subvencija kada su u pitanju zarade za zaposlene. Služili su se, prije svega, šiframa djelatnosti, odnosno djelatnošću kojom se firma bavi te činjenicom da li je zbog mjera to preduzeće moralo u cjelosti zatvoriti svoje poslovanje ili je bilo ugroženo. Finalizovane su informacije za april, dok će za maj biti finalizovane do kraja juna. Naglasio je da su u toku aprila podržali 15.030 privredna subjekta koji su podnijeli zahtjeve. Taj broj tiče se 63.771 zaposlenog, a od ukupnog broja preduzeća, 4.436 su preduzeća gdje su žene vlasnice odnosno suvlasnice. Prema podacima CRPS (Centralni registar privrednih subjekata Crne Gore), oko 30% od ukupnog broja podržanih preduzeća u toku prvog mjeseca kroz drugi paket ekonomskih mjera su preduzeća gdje su žene vlasnice odnosno suvlasnice.

U raspravi su učestvovali/e: Nada Drobnjak, predsjednica Odbora; članice Odbora: Branka Tanasijević, Maja Bakrač i Nada Nenezić; Maja Raičević, direktorica Centra za ženska prava; Zvezdana Oluić, Unija poslodavaca Crne Gore; Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja; Dragan Pejanović, državni sekretar u Ministarstvu unutrašnjih poslova; Radosav Babić, generalni direktor Direktorata za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima u Ministarstvu ekonomije; Lia Magniguagno, menadžerka Programa za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori i Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava.

Maja Raičević, direktorica Centra za ženska prava, govorila je o porodičnom nasilju i uticaju virusa korona na ovu pojavu i pozitivno ocijenila kampanju Ministarstva unutrašnjih poslova i poruke sa najviših nivoa u smislu ohrabriranja žrtava da prijavljuju nasilje. Naglasila je da uslovi kućne izolacije pogoduju pojavi porodičnog nasilja iako sama izolacija nije uzrok nasilja, već se ono javlja u onim porodicama u kojima je nasilje već registrovano. Nadležne službe reaguju, ali se nedovoljno izriču mjere udaljenja nasilnika iz stana kao ključne mjere za fizičku zaštitu žrtve. Centar za ženska prava u ovom periodu imao je povećan broj poziva – u martu 62, aprilu 103, ali osim savjetovanja, nijesu uvijek bili u prilici da pruže besplatnu pravnu pomoć zbog ograničenog rada sudova. Polazeći od navedenog, Maja Raičević je preporučila da se dodatno usmjeri pažnja na izricanje policijske naredbe udaljenje iz stana, ali isto tako i zaštitnih mjera koje predviđa Zakon o zaštiti od nasilja u porodici, kao i da se ostvari intenzivnija saradnja i sa sudovima i sa tužilaštvom.

Takođe, ukazala je na činjenicu da Centar za ženska prava još uvijek nema licencu za rad, ali da, iako nijesu učestvovali u izradi akcionih planova koji se tiču mjera protiv pandemije, mogu dati doprinos s obzirom da raspoložu mrežom besplatne pravne pomoći kakvu nema većina organizacija. U vezi sa setom ekonomskih mjera, saopštila je da je veliki broj žena ostao bez posla kao i materijalne podrške zbog neispunjavanja uslova za njeno dobijanje. Centar za ženska prava je tokom mjera pandemije organizovao pružanje materijalne pomoći svojim korisnicama koje su u trenutku pandemije ostale bez mogućnosti da rade i privređuju, a istovremeno su samohrani roditelji koji se brinu o djeci i vrlo često nemaju plaćenu alimentaciju, tj. ne primaju redovno alimentaciju, što ih dovodi u ozbiljan rizik od siromaštva. Zabrinjavajuće je da i pored toga što se godinama promovišu odredbe Zakona o rodnoj ravnopravnosti koje se tiču integrisanja rodne perspektive, u svim politikama imamo program ekonomske politike Crne Gore za 2020. i 2021. godinu koji je prilično rodno neutralan. Pominje se rodna ravnopravnost i osnaživanje žena, ali kroz sam plan se ne može vidjeti na koji način će do tog osnaživanja doći. U tom smislu, preporuka je da privremene mjere i plan ekonomskih reformi moraju da imaju izraženu rodnu komponentu posebno s obzirom na problem sa pandemijom i na način na koji ona utiče na zaposlene žene i žene koje imaju sopstveni biznis.

Zvezdana Oluić, iz Unije poslodavaca Crne Gore, saopštila je da je tokom krize izazvane virusom korona Unija poslodavaca Crne Gore intenzivirala svoje aktivnosti zastupanja interesa poslodavaca u pregovorima sa Vladom Crne Gore, koje su imale za cilj pružanje podrške njihovom radu u vanrednim okolnostima. Kreirana su tri paketa predloga mjera i upućena Vladi Crne Gore - Prvi predlog mjera Upravni odbor Unije poslodavaca Crne Gore usvojio je 17. marta, u cilju pravovremenog djelovanja i ublažavanja posljedica virusa korona po privredu; Inovirani (drugi) predlog mjera 2. aprila i Inovirani (treći) predlog mjera za podršku privredi 27. maja tekuće godine. Takođe, Unija poslodavaca je, uz tehičku podršku Međunarodne organizacije rada i u partnerstvu sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj, sprovela istraživanje o uticaju Kovid - 19 krize na poslovanje crnogorske privrede. Ovi podaci će pomoći da se bolje sagledaju najveći problemi i izazovi sa kojima se privrednici u radu srijeću. Unija poslodavaca u toku trajanja pandemije imala je dobru saradnju sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja i Direktoratom za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima u Ministarstvu ekonomije. Jedan od produkata saradnje odnosi se na kreiranje dokumenta – Radni odnosi u vezi Kovida – 19, u kojem su ponuđeni odgovori poslodavcima na najčešća pitanja u prvim danima krize, kada smo imali određene odluke, naredbe, mjere ali ne i detaljna uputstva. Ponuđenim odgovorima želi se pomoći poslodavcima da sve aktivnosti realizuju u skladu sa važećim zakonima uz poštovanje mjera koje su donijete. U saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada pripremljene su dvije publikacije, koje će uskoro biti objavljene, a tiču se organizacije rada i poslovanja koje će obezbijediti kontinuitet nakon prestanka Kovida - 19. Zvezdana Oluić je, imajući u vidu inicijativu pokrenutu kroz Inovirani (treći) predlog mjera Upravnog odbora Unije poslodavaca Crne Gore za podršku privredi, koji je nedavno razmatran na Savjetu za konkurentnost, zatražila odgovor ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišiću na pitanje: Da li u Crnoj Gori možemo očekivati donošenje posebnog zakona kojim bi bili uređeni radno-pravni odnosi u vanrednim okolnostima, ili, umjesto toga, možemo očekivati pokretanje procedure hitne izmjene Zakona o radu i usklađivanje njegovih odredbi sa potrebom postupanja u vanrednim okolnostima (npr. doraditi institut prekida rada, pojednostaviti proceduru za uvođenje rada od kuće, nepunog i skraćenog radnog vremena itd.)? Takođe, zatražila je odgovor direktora Direktorata za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima u Ministarstvu ekonomije Radosava Babića na pitanje: Da li u Crnoj Gori možemo očekivati da novi, treći paket ekonomskih mjera Vlade sadrži i rješenja koja uključuju obezbjeđenje podrške za preduzetničke inicijative budućih preduzetnica, kao i podrške za kontinuitet i održivost postojećih biznisa u vlasništvu žena?

Siniša Bjeković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, tokom uvodnog izlaganja je saopštio da su pandemija i njeni rizici u velikoj mjeri promijenili i način rada, odnosno postupanje institucije Zaštitnika. Neposredan rad sa strankama je obustavljen, ali su otvorene dvije telefonske linije putem kojih je institucija komunicirala sa strankama. Bilo je različitih obraćanja i razloga za obraćanje građana. U uslovima koje je

nametnula pandemija institucija je postupala kao svojevrsni vid besplatne pravne pomoći. Istovremeno, sa takvim tretmanom i takvim trendom ostvarena je ubrzana komunikaciju sa drugim državnim organima. Ona je bila zasnovana na telefonskim linijama, na hitnim postupcima koji se mogu procijeniti kao najnužnije i najhitnije mjere u očuvanju prava, prije svega, žrtava nasilja u porodici. Već u prvim danima epidemije u medijima je objavljeno da je došlo do povećanja broja slučajeva nasilja u porodici koji se prijavljuju na tzv. SOS linije. U skladu sa opredjeljenjem da institucija Zaštitnika prati stanje pojedinih kategorija stanovništva koje se nalaze u posebnom riziku u vezi sa epidemijom virusa korona, obavljene su posjete NVO „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja - Nikšić“ i Centru za romske inicijative – Nikšić.

Da bi dobila informaciju šta se dešava u ovoj oblasti, institucija Zaštitnika je kontaktirala Ministarstvo unutrašnjih poslova, odnosno odgovarajuće organe unutar ovog Ministarstva uključujući i Upravu policije. Zaštitnik je mišljenja da je u navedenom periodu došlo do uvećanja broja prijavljenih slučajeva nasilja i da će u posebnom izvještaju o ljudskim pravima u doba pandemije, koji je u izradi, poseban klaster biti posvećen nasilju u porodici, odnosno nasilju nad ženama jer Istanbulska konvencija prepoznaje nasilje nad ženama kao poseban vid ili oblik diskriminacije. Siniša Bjeković je, između ostalog, saopštio da su informacije dobijene tokom pandemije usmjerene ka tome da plediraju ne samo na javnost, nego i na pojedine aktere prvenstveno kada je u pitanju preduzetništvo i kada su u pitanju neke druge oblasti, uključujući i zapošljavanje u državnoj upravi (da ne bude previše otkazivanja ugovora o radu). Naglasio je važnost balansa koji treba ostvariti kada je u pitanju stimulisanje privrede, odnosno preduzetništva i ostvarivanje krucijalnih ključnih socijalnih prava na koje je najviše bilo primjedbi tokom trajanja epidemije.

Siniša Bjeković je, u vezi jedinstvene evidencije odnosno elektronske baze podataka kada su u pitanju prijavljeni slučajevi nasilja u porodici, koja objedinjuje rad Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva zdravlja i Ministarstva rada i socijalnog staranja postavio pitanja: Do koje mjere je ta evidencija ažurirana, odnosno do koje mjere objedinjuje relevantne podatke koji treba da budu stavljani na uvid instituciji Zaštitnika, kao i da li postoji generalna ocjena ili procjena oko saradnje Ministarstva unutrašnjih poslova odnosno Uprave policije sa drugim državnim organima u periodu pandemije kada je u pitanju zaštita žrtava nasilja u porodici, tj. kako je sistem generalno funkcionisao kada su u pitanju žrtve nasilja u porodici?

Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja, u datom odgovoru direktorici Centra za ženska prava Maji Raičević, saopštio je da su Kriznim akcionim planom, koji predstavlja zajednički plan djelovanja državne uprave i nevladinih organizacija koje pružaju specijalizovane usluge podrške za žrtve nasilja nad ženama i nasilja u porodici, željeli da podstaknu rad licenciranih organizacija za pružanje specijalizovanih usluga. Te organizacije su preuzele obavezu da nastave saradnju i kontakte sa onima koji su referentni, koji imaju iskustva i kapacitet, ali nijesu licencirani i da zajedno utvrde dobru praksu i pomognu u izradi dokumenata koji su platforma za postupanje organa. Ministar Purišić je uputio poziv Centru za ženska prava, kao organizaciji koja ima kapacitet i iskustvo, da zajedno rade i na ovom dokumentu i na njegovom unapređenju. Takođe, dao je pojašnjenje u vezi materijalne podrške zaposlenih koji su ostali bez posla, kao i zbrinjavanja samohranih roditelja koji su izloženi riziku u ovim okolnostima.

Na pitanje Zvezdane Oluić, *ministar Purišić* je odgovorio da su nove okolnosti pokazale da je Zakon o radu dobro urađen i da ima pravnih instrumenata koji se mogu primijeniti u ovim okolnostima. Imajući u vidu činjenicu da postoji pravni osnov da se radno-pravni status u kriznim situacija uredi Opštim kolektivnim ugovorom, nije predviđeno donošenje posebnog zakona.

Na pitanje Siniše Bjekovića, zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, *ministar Purišić* je odgovorio da je elektronska baza podataka kada su u pitanju prijavljeni slučajevi nasilja u porodici od danas operativna i uspostavljena.

Dragan Pejanović, državni sekretar u Ministarstvu unutrašnjih poslova, u datom odgovoru na pitanje Maje Raičević o broju izrečenih mjera udaljenja iz stana u periodu virusa korona, saopštio je podatak da je u periodu od 1. marta do 31. maja izrečeno 11 tih mjera - 5 u martu, 3 u aprilu i 3 u maju.

Radosav Babić, generalni direktor Direktorata za investicije, razvoj malih i srednjih preduzeća i upravljanje EU fondovima u Ministarstvu ekonomije, dao je nekoliko opštih komentara na sugestije Maje Raičević i pitanje Zvezdane Oluić. Saopštio je da Ministarstvo ekonomije ima obavezu da svaki program, prije usvajanja na Vladi Crne Gore, dostavi Agenciji za zaštitu od konkurencije. Svaka programska linija u dijelu koji se tiče državne pomoći mora biti usklađena sa Zakonom o zaštiti konkurencije. Taj zakon je rodno neutralan, pa samim tim i većina sugestija koje se tiču žena, mladih, socijalno ugroženih grupa često ne može biti prihvaćena u mjeri u kojoj bi željeli. Kada je u pitanju drugi set ekonomskih mjera, ukazao je na dvije programske linije – jedna se tiče novog zapošljavanja, odnosno činjenice da se kroz drugi set ekonomskih mjera može dobiti subvencija u iznosu od 70% minimalne bruto zarade u Crnoj Gori za ona lica koja preduzeća zaposle od 1. aprila. U narednih šest mjeseci dobija se direktna državna pomoć u navedenom procentu. Takođe, obezbijedena je i direktna subvencija za plate onih zaposlenih koji su po mjerama odnosno naredbama morali ostanu kući i čuvati djecu mlađu od 11 godina. Za dobijanje subvencije uspostavljena su dva kriterijuma – poslodavac koji je htio aplicirati za subvenciju morao je izmiriti sve poreze i doprinose za svoje zaposlene sa 31.XII 2019. godine i da od 1.marta nije raskinuo ugovor sa bilo kojim zaposlenim, uključujući i žene. To su bila dva eliminaciona kriterijuma. Ministarstvo je omogućilo i onlajn apliciranje za program korišćenja digitalnog sertifikata. Tokom diskusije, Radosav Babić je naglasio da Ministarstvo pokazuje odlučnost kada je u pitanju ekonomsko osnaživanje žena i kroz izradu posebne strategije koja stavlja u direktni fokus žene, a to je Strategija razvoja ženskog preduzetništva. Polazeći od navedenog, Radosav Burić je saopštio da pitanje Zvezdane Oluić ne može komentarisati iz razloga što Radna grupa koja se direktno bavi tim pitanjem već nekoliko sedmica radi intenzivno, kao i da se može očekivati da će se u narednom periodu usvojiti treći set koji je bio javno iskomuniciran sa predstavnicima privrede.

Članica Odbora Branka Tanasijević, tokom diskusije, ocijenila je kvalitetnim i efikasnim odgovor države na novonastalu situaciju izazvanu virusom korona i ohrabrujućim iskustvo stečeno tokom suzbijanja prvog talasa epidemije u Crnoj Gori. Uvedene mjere, između ostalog, dale su značajan rezultat u nekim funkcionalnim porodicama, jer je vrijeme koje je porodica provela zajedno tokom mjera izolacije uticalo na njihovo zbližavanje. Ukazala je i na činjenicu da, kada je u pitanju nasilje u porodici, nije povećan broj obraćanja instituciji Zaštitnika, već institucijama sistema nadležnim za pružanje zaštite od nasilja u porodici. Takođe, istakla je rad civilnog sektora čiji su rezultati u radu sa žrtvama nasilja vidljivi. Na pitanje Branke Tanasijević - da li će biti ponovljeno istraživanje na temu Nasilje nad ženama i nasilje u porodici, koje je institucija Zaštitnika uradila prije nekoliko godina, odgovor je dao Siniša Bjeković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda. Saopštio je da je, kada je u pitanju nasilje u porodici, u tekućoj godini planirano istraživanje koje se odnosi na sudske odluke u prekršajnim postupcima. Istraživanje će se zasnivati ne samo na statistici, već i na primjeni metode slučajnog uzorka i analizi pojedinih presuda. Projekat je kandidovan i odobrena su sredstva iz budžeta, ali se još uvijek nije počelo sa njegovom realizacijom zbog smanjenja određenih budžetskih sredstava iz razloga novonastale situacije. Ipak, izrazio je očekivanje da će navedeni projekat zbog njegovog velikog značaja uspjeti da realizuju u saradnji sa međunarodnim partnerima.

Članica Odbora Maja Bakrač je, tokom diskusije, ocijenila značajnim doprinos, dosljednost i zrelost u djelovanju državnih institucija, kao i saradnju države sa nevladinim organizacijama u toku trajanja pandemije izazvane virusom korona. Pozitivno komentarišući pokrenutu kampanju „BezbjednoDoma“, kao dio nacionalne kampanje „OstaniDoma“, kao i mobilnu aplikaciju „Budi sigurna“, koja je omogućila žrtvama nasilja da na samo jedan klik zatraže pomoć, postavila je pitanje dovoljne informisanosti žena o postojanju ove aplikacije. Dobijeni podaci ostaju anonimni i medijska promocija aplikacije, po njenom mišljenju, dodatno bi ohrabrila žene da prijave nasilje znajući da će biti zaštićene.

Zaključujući raspravu, predsjednica Odbora Nada Drobnjak je istakla da su institucije dale dobar odgovor izazovima proisteklim tokom pandemije virusa korona. ali da je i dalje neophodno raditi na orodnjavanju svih politika i praksi i dosljednoj primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Sjednica je završena u 13 sati i 20 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

Snežana Grupković, s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA

Nada Drobnjak, s.r.